

**Helyi pedagógiai program a**

**Mozgóképkultúra és  
Médiaismeret**

**tantárgy oktatásához a**

**Békéscsabai Evangélikus Általános  
Iskola, Gimnázium, Művészeti  
Szakközépiskola, Kollégium és  
Alapfokú Művészoktatási  
Intézményben**

**gimnáziumi 9. osztályokban**

**2013.**

*Összeállította: Szegfű Katalin*

A hatályos szabályozás szerint gimnáziumok 9. évfolyamán kötelezően választható tantárgy a mozgóképkultúra és médiaismeret, míg 11–12. évfolyamon a művészetek műveltségterület tantárgyai közül az iskola döntheti el, hogy az adott órakeretből mely tantárgyakat és milyen arányban fogja tanítani. Gimnáziumunkban a vezetés döntése értelmében a 11–12. évfolyamon a művészetek műveltségterület kötelező összes óraszámkerete heti 2 óra/évfolyamból heti 1 óra a mozgóképkultúra és médiaismereté.

A mozgóképkultúra és médiaismeret gimnáziumi oktatása elsősorban a médiaszövegek szövegértési képességének fejlesztését és az audiovizuális média társadalmi szerepének, működési módjának tisztázását szolgálja, hiszen a média rendkívüli hatással van korunk emberének tájékozottságára, személyiségére. Tömegek napirendjét osztja be a televízió, sugalmazza, hogyan gondolkodjunk a világ dolgairól, étkezési, vásárlási divatokat indít, hősöket, eszményeket, életcélokat teremt. Az internet virtuális közege nagyon sok fiatal otthonaként funkcionál, ahol több időt töltenek el, mint bárhol másutt. A médianevelés a személyiségfejlesztés alapvető eszköze.

A médiaműveltség fejlesztése szoros kölcsönhatásban van a résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátításával, valamint a kritikai és kreatív képességek fejlesztésével. Ily módon hozzájárul a Nemzeti Alaptantervben megjelenő kulcskompetenciák fejlesztése közül az *anyanyelvi kommunikációs készség, a digitális, a szociális és állampolgári kompetenciák, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség* fejlesztéséhez.

A sikeres mozgóképkultúra-médiaismeret oktatás kiemelten fejleszti a kommunikációs és együttműködési készséget, támogatja az alkotásra való beállítódást, fejleszti a problémamegoldó képességet, a megfigyelés, a tájékozódás, a rendszerezés képességét. Elemzéssel és az alkotói szerepek gyakoroltatásával fejleszti a reális énkép kialakítását. A művészi alkotásokban feltároló konfliktusok értelmezésével, a valós emberi sorsok átélhető megjelenítésével segíti a toleráns, másokkal szemben empátikus személyiség kialakítását, az életvezetés és az érvényesülés során adódó krízishelyzetek humánus kezelését. Ily módon hozzájárul a kiemelt fejlesztési követelmények közül az *erkölcsi neveléshez, a demokráciára neveléshez, az önismeret és társas kultúra fejlesztéséhez, a testi és lelki egészségre neveléshez* és természetesen mindenképp a **médiatudatosságra** neveléshez.

A tantárgy oktatásának elsődleges célja, hogy a tanulók életkoruknak megfelelő felkészültséget szerezzenek a különböző médiaszövegekkel kapcsolatban az önálló és kritikus attitűd kialakítására, és nyitott szemlélettel használják a hagyományos és az új médiumokat. Ehhez az alsóbb iskolafokokon más tantárgyakban modulárisan megjelenített és elsajátított alapszintű mozgóképnyelvi és művelődéstörténeti tájékozottság áttekintésére, összekapcsolására, alkalmazására és továbbfejlesztésére, valamint a naiv fogyasztói szemlélet átértékelésére van szükség.

A mozgóképkultúra és médiaismeret oktatása során tudatosítani kell, hogy a technikai képreprodukcióknak miféle viszonya van a valósághoz, a mozgóképi vagy internetes tartalmak mennyiben alkalmasak a tapasztalati világ reprodukálására, egyúttal a személyes közlésre. Tudatosítani kell, hogy a mediatizálódó kommunikációt miért és miképpen láttatják oly sokan a minőségi kultúra és egyúttal a személyiség autonómiája veszélyeztetőjének (pl. információfüggőség, kényszerfogyasztás) –, de azt

is, hogy a technikai képreprodukció és a hálózati kommunikáció egyidejűleg miféle esélyt hordoz a kulturális örökség védelmére, a kreatív önkifejezésre, a civil társadalom erősítésére, a választás képességének fejlesztésére.

Az audiovizuális szövegek szövegértési képességének fejlesztése során arra is törekedni kell, hogy a tanulók ismerjék fel a médiaszövegekben megjelenő kulturális mintákat. Az értelmezés egyik rétege tehát az ábrázolásban megmutatkozó szerzői vagy műfaji dominancia (személyesség, stílus, konvenció) és a befogadásban megmutatkozó nézői szerep (elvárás, azonosulás) felismerése, míg a másik meghatározó réteg a médiaszövegek befolyásoló, gyakran rejtett érték- és érdekrendszerének felismerését jelenti.

Ezért a tárgy oktatása során a tanulóknak lehetőséget kell kapniuk a tömegkommunikációs eszközök kritikus használatára, történelmi, társadalmi és kulturális összefüggések felismerésére, arra, hogy a megfelelő szövegek, mozgóképi alkotások tanulmányozása útján jobban megismerhessék saját személyiségüket.

A diákoknak lehetőséget kell biztosítani arra is, hogy alkalmas kreatív gyakorlatokkal fejlesszék kifejező képességüket és kifejező kedvüket. A digitális technológiák térnyerése megkerülhetetlenné teszi, hogy a tanulók aktív résztvevői, ne csupán passzív befogadói legyenek a mediális kommunikációnak.

A gimnáziumi tanulmányok elején (9. évfolyam) a tematika súlypontjainak áttekintését, ismétlését követően a cél az ismeretek alkalmazásának fejlesztése, valamint a személyes tapasztalat megszerzése a médiaszövegek útján történő kommunikációban, a médiajelenségek megfigyelésében, leírásában és elemzésében. A szövegalkotás és -elemzés során kiemelt szempont a szerzői és a műfaji beszédmódok különbségeinek megtapasztalása, az új médiumok sajátos szövegformáinak tanulmányozása. A médiahasználat kutatása a közönséget jellemző paraméterek feltérképezésére, az ismeretekhez, adatokhoz jutás alapvető módszereinek áttekintésére, a tervezés, szervezés, az adatfelvétel és a kiértékelés gyakorlati megtapasztalására épül.

A médiaoktatásnak lépést kell tartania korunk gyors technikai változásaival. A képzés adjon segítséget, hogy a tanulók nyitott szemlélettel használják a hagyományos és az új médiumokat, ugyanakkor ismerjék meg ezek árnyoldalait is.

A mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgy sajátosan gyakorlati és életszerű megközelítéséből, valamint a kevés heti óraszámából adódóan a számonkérés legfőbb eleme a félévenkénti önálló projektmunka elkészítése. A diákokkal a tanév legelején ismertetett legalább négy választható feladat közül kettőt kell határidőre elkészíteni. A feladatok eltérő technikai háttérűek, hiszen gondot kell fordítani arra, hogy azok is meg tudják oldani, akik fényképezőgéppel vagy kamerával nem rendelkeznek, és nem áll módjukban beszerezni. Tapasztalat szerint egy-egy projektmunka önálló elkészítése igazi kihívás elé állítja a diákokat, elmélyíti az órán hallottakat, és gyakran nagy örömet jelent számukra a saját munka látványos, másoknak is megmutatható végeredménye.

További osztályzatokat a diákok az egyes témakörök tanulmányozásához a tanár által kidolgozott gyakorlati és szorgalmi feladatokkal, valamint órai előadásokra felkészüléssel szerezhetnek.

**Időkeret: 36 óra/év (1 óra/hét)**

<b>Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél</b>	<b>A média kifejezőeszközei A technikai úton rögzített kép és hang, mint a mozgóképi ábrázolás anyaga</b>	<b>Órakeret 2 óra</b>
<b>Előzetes tudás</b>	Az ábrázolás és a reprodukció, a mozgókép kettős természete fogalmának ismerete.	
<b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mozgóképi írás- olvasástudás fejlesztése. Középszintű mozgóképnyelvi tájékozottság megszerzése.	
<b>Ismeretek/fejlesztési követelmények</b>		<b>Kapcsolódási pontok</b>
<p>Annak megtapasztalása, felismerése és tudatosítása (például mobiltelefonra felvett álló- és mozgóképek, beállítások elkészítésével vagy interneten elérhető mozgóképes anyagok, például klipek vagy reklámok tanulmányozásával), hogy a mozgóképi szöveg</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– egyszerre ábrázol és reprodukál;</li> <li>– információban rendkívül gazdag, ám a szöveg jelentésének meghatározása a nyelvi közlésnél sokkal bizonytalanabb;</li> <li>– utalásokkal telített.</li> </ul> <p>Annak megfogalmazása, mire vezethető vissza a mozgóképi közlés néhány alapvető sajátossága (a technikai kép- és hangrögzítésnek a tapasztalati valósággal való erős kapcsolatára).</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> reprodukálás és ábrázolás – a mozgókép kettős természete.</p> <p><i>Filozófia:</i> a valóság mint tudatunktól függetlenül vagy attól függően létező (lételméleti vagy ismeretelméleti szemlélet).</p>
<b>Kulcsfogalmak/ fogalmak</b>	Dokumentum, fikció, reprodukció, ábrázolás, valóság, utalás.	

<b>Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél</b>	<b>A média kifejezőeszközei A mozgóképnyelv kifejező eszközei</b>	<b>Órakeret 5 óra</b>
<b>Előzetes tudás</b>	A kiemelés (hangsúlyozás) alapvető eszközei a mozgóképi ábrázolásban.	
<b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasástudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	
<b>Ismeretek/fejlesztési követelmények</b>		<b>Kapcsolódási pontok</b>
annak megfigyelése és kipróbálása egyszerű beállítások,		<i>Vizuális kultúra:</i> A

snitt-kapcsolatok elkészítése és megszerkesztése során, hogy a mozgóképkészítő miféle filmnyelvi eszközöket használ a szöveg megalkotása során. Ily módon, valamint mozgóképi szövegek (pl. rövidfilmek, filmetűdök, reklámok, klipek, előzetesek, animációs filmek) megfigyelésével és elemzésével a mozgóképnyelv alapeszközeinek (narráció; szerepjáték; látványszervezés, montázs) tudatosítása.	mozgóképkészítő által használt eszközök a néző figyelmének irányítására; az audiovizuális közlés hangsúlyozási módjai. A kiemelés alapeszközei (legfontosabb motívumok ismétlése; közelkép; fény/szín, zenei hangsúlyok, kameramozgások, váltakozó beállítások tempója).
<b>Kulcsfogalmak/ fogalmak</b>	Narráció, szerepjáték, látványszervezés, montázs.

<b>Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél</b>	<b>A média kifejezőeszközei A látványszervezés alapeszközei a mozgóképen</b>		<b>Órakeret 3 óra</b>
<b>Előzetes tudás</b>	A beállítás, a képkivágás fogalmának ismerete. A technikai képrögzítés elvének ismerete, elemi szintű felvételkedészítési gyakorlat.		
<b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasástudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.		
<b>Ismeretek/fejlesztési követelmények</b>		<b>Kapcsolódási pontok</b>	
A látványszervezés alapeszközei (képkivágás, gépállás, nézőpont, szemszög, kameramozgások, beállítástípusok, megvilágítás) fogalmainak tudatosítása, ezen eszközök szerepének értelmezése és tudatosítása saját felvételek készítése és mozgóképi szövegrészletek elemzésével. Egyszerűbb mozgóképi szövegrészletek létrehozása (pl. találkozás, megérkezés, követés, megismerkedés) útján a képzelőerő, kifejezőképesség fejlesztése.		<i>Vizuális kultúra:</i> a kiemelés alapeszközei (legfontosabb motívumok ismétlése; közelkép; fény/szín, zenei hangsúlyok, kameramozgások, váltakozó beállítások tempója).	
<b>Kulcsfogalmak/ fogalmak</b>	Kompozíció, képkivágás, plán, nézőpont, szemszög, szubjektív beállítás, leíró beállítás, társított beállítás, svenk, fahrt, vario.		

<b>Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél</b>	<b>A média kifejezőeszközei A mozgóképi szövegek rendszerezése</b>		<b>Órakeret 4 óra</b>
<b>Előzetes tudás</b>	Az egyes médiumokban megjelenő médiaszövegek közötti különbségek érzékelése, a médiaszövegek fikciós vagy dokumentáris jellegének megfigyelése, a műfaji és a szerzői fogalmak ismerete.		

<p><b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b></p>	<p>Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasástudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése. A tudatos szövegválasztás képességének fejlesztése.</p>
<p style="text-align: center;"><b>Ismeretek/fejlesztési követelmények</b> <span style="float: right;"><b>Kapcsolódási pontok</b></span></p>	
<p>A mozgóképi szövegek rendszerezését segítő néhány alapszempontra (megjelenési felület – mozi, televízió, internet; a hossz, mint forgalmazási kategória; a valóságanyag természete – dokumentumfilm-fikció; az alkotói szándék és nézői elvárás – műfaj (zsáner)film, szerzői film) ismertetése, pontosítása, kiegészítése. A szerzői és a műfajfilm néhány meghatározó jellemzőjének felismerése, alkalmazása (a nézők számára ismerős témák, szériaszerű filmalkotások, könnyen befogadható ábrázolási konvenciók, illetve a személyesebb, a szerzővel azonosítható eredeti formanyelv-használat) az életkornak megfelelő művek elemzésével.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> bár a mozgóképi szövegeknek nincs minden szövegre alkalmazható osztályozása, a filmek értelmezését, elemzését segíti a rendszerezés néhány alapszempontra.</p>
<p><b>Kulcsfogalmak/ fogalmak</b></p>	<p>Dokumentum, fikció, műfaj, western, sci-fi, melodráma, burleszk, thriller, szerzői, eredetiség, ábrázolási konvenció.</p>

<p><b>Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél</b></p>	<p style="text-align: center;"><b>A média kifejezőeszközei</b> <b>Az új média néhány formanyelvi sajátossága</b></p>		<p><b>Órakeret</b> <b>2 óra</b> <b>+ 1 óra</b></p>
<p><b>Előzetes tudás</b></p>	<p>Az új média, az interaktivitás és a nem lineárisan szerveződő szöveg fogalmának ismerete.</p>		
<p><b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b></p>	<p>Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, a média, kitéve az audiovizuális média és az internet működési módjának tisztázására, az önálló és kritikus attitűd kialakítására, a mozgóképi írás-olvasástudás és a kritikai médiatudatosság fejlesztésére. A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai és kreatív képességek fejlesztése.</p>		
<p style="text-align: center;"><b>Ismeretek/fejlesztési követelmények</b></p>		<p style="text-align: center;"><b>Kapcsolódási pontok</b></p>	
<p>A hagyományos (analóg) és az új médiaformák (interaktív, nemlineáris, digitális) közötti alapvető különbségek tudatosítása. Hagyományos szövegtípusok formanyelv-használata módosulásának megfigyelése és elemzése az új média felületein (néhány jellemző példa, elsősorban a reklám, a hírszövegek területéről). A web 2.0-ás alkalmazások formanyelvi gondolkodásának megfigyelése (pl. interakció,</p>		<p><i>Informatika:</i> miért és hogyan értelmezi át a digitális kép (hang) a technikai kép (hang) hagyományos médiában történő alkalmazásait (nincs eredetije – számsorokba kódolt információk sokasága; könnyen manipulálható, így megkérdőjelezhető a valóságtartalma/ valóság-</p>	

választás, az animációs és grafikai megoldások terjedése, játékoság, irónia és a szövegek folyamatos alakítása).	referenciája; könnyen hozzáférhető és átalakítható, így kevésbé fontos a szerzője is).
<b>Kulcsfogalmak/ fogalmak</b>	Valóság, tapasztalati valóság, web 2.0, nem lineáris, interaktivitás, irónia, manipuláció, közösségi hálózat.

<b>Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél</b>	<b>A média társadalmi szerepe, használata A kommunikáció történetének fordulópontjai és a nyilvánosság</b>	<b>Órakeret 4 óra</b>
<b>Előzetes tudás</b>	A kommunikáció története alapvető fordulópontjainak (írásbeliség, sokszorosítás, fotografikus képrögzítés, digitális jelkezelés / hálózati kommunikáció) ismerete. A meghatározó társadalmi struktúrák, hatalomgyakorlási rendszerek ismerete. A magánszféra és a közszféra fogalma.	
<b>A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai</b>	A média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása. Alapszintű, a média művelődéstörténetére vonatkozó tájékozottság megszerzése, a naiv fogyasztói szemlélet átértékelése. A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.	
<b>Ismeretek/fejlesztési követelmények</b>		<b>Kapcsolódási pontok</b>
<p>A kommunikáció története alapvető fordulópontjainak (írásbeliség, sokszorosítás, fotografikus képrögzítés, digitális jelkezelés / hálózati kommunikáció) az ezekhez tartozó művelődéstörténeti háttér (kiemelkedő feltalálók, találmányok, évszámok) megismerése, e fordulópontok jelentőségének értelmezése a nyilvánosság történetében. Annak tudatosítása, miért törekszik a média kezdetektől a látvány és a hang lehető legvalószerűbb, a valóságtól egyre kevésbé megkülönböztethető rögzítésére.</p> <p>A nyilvánosság jelentése az életünkben, a mai nyilvánosság kialakulása, egy adott kor és társadalom nyilvánosságának vizsgálati módjai. (Az információk birtoklása és megosztása – hatalmi viszonyok; az egyén helyzete az adott társadalomban, például hagyományok, neveltetés, iskolázottság, anyagi helyzet; az infokommunikációs technológiák fejlettsége; a média szabályozása, cenzúra).</p> <p>Miért jelennek meg egyre inkább a közszférában a médiakörnyezet változásával a magánszféra ügyei? – vita, érvelés, példákkal.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A kommunikáció története alapvető fordulópontjai, ezen fordulópontok jelentősége a nyilvánosság történetében.</p> <p>A mai nyilvánosság kialakulása, egy adott kor és társadalom nyilvánosságának vizsgálati módjai.</p>
<b>Kulcsfogalmak/ fogalmak</b>	Szóbeliség, írásbeliség, információ, technikai képreprodukció, mágikus gondolkodás, nyilvánosság, reprezentatív és népi nyilvánosság, polgári nyilvánosság, cenzúra, a tömegkommunikáció nyilvánossága, hálózati kommunikáció, köz- és magánszféra.	

<b>Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél</b>	<b>A média társadalmi szerepe, használata A médiakommunikáció szereplői, médiaintézmények és közönségek</b>	<b>Órakeret 3 óra + 1 óra</b>
<b>Előzetes tudás</b>	<p>A cselekmény- és történetstruktúra, valamint az elbeszélés (narráció) fogalmának ismerete, az exoziszisz, bonyodalom, lezárás szakaszainak felismerése mozgóképi alkotásokban.</p> <p>A médiakörnyezet szereplőinek azonosítása: a fogyasztók/felhasználók és a médiatartalom-előállítók.</p>	
<b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>	<p>A média társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása.</p> <p>Alapszintű, a média művelődéstörténetére vonatkozó tájékozottság megszerzése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése, a naiv fogyasztói szemlélet átértékelése.</p> <p>A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.</p>	
<b>Ismeretek/követelmények</b>		<b>Kapcsolódási pontok</b>
<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– felismer olyan történetjavaslatokat, amelyeket a médiaintézmények bocsátanak közre.</li> <li>– ismeri és a médiajelenségekkel kapcsolatban helyesen alkalmazza a tematizálás, a napirend és a diskurzus fogalmát.</li> <li>– konkrét példákön értelmezi a közönség befolyásolásának fontosabb eszközeit (a közlés felületének egyszerűen átlátható, ismétlődő megszerkesztését, a rovatszerkezeteket, a műsorrend kialakítását, az intézmény-image felépítését, a sorozatelv érvényesítését).</li> <li>– ismeri a közszolgálati, a kereskedelmi és a közösségi média eltérő szerepét a nyilvánosságban.</li> <li>– jellemzi a médiaintézmények és azok meghatározó szövegeinek célközönségeit (elsősorban életkor, nem, végzettség, kulturális és egzisztenciális háttér, érdeklődés).</li> <li>– bemutatja, hogyan, és kifejti, hogy miért keveredik a tartalomelőállító és a közönség szerepe a web 2.0-ás alkalmazásokban.</li> <li>– felismeri, hogy a médiakommunikáció során a médiaszöveget kibocsátó intézmény kerül elbeszélő szerepbe, amely történetjavaslatokat bocsát közre, piaci versenyben a néző figyelméért a konkurens médiaintézményekkel.</li> <li>– tudatosítja, melyek a médiaszöveg-fogyasztás maximalizálásának, a közönség befolyásolásának alapeszközei.</li> <li>– megkülönbözteti egymástól a fontosabb médiamodelleket.</li> <li>– Tudatosítja, miért jelenik meg a média közönsége kettős szerepben, mint vásárló és mint áru.</li> <li>– Megkülönbözteti azokat a fontosabb tényezőket, melyek alapján jellemezhetőek a médiaintézmények célközönségei.</li> </ul>		



	– Kifejti, mennyiben tekinthető közösségnek a közösségi hálózatra csatlakozók sokasága.	
<b>Kulcsfogalmak/ fogalmak</b>	Napirend-kijelölés, diskurzus, rovatszerkezet, műsorrend, műsoridő, sorozatelv, közszolgálati média, kereskedelmi média, közösségi média, web 2.0.	

<b>Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél</b>	<b>A média társadalmi szerepe, használata A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése</b>	<b>Órakeret 5 óra + 1 óra</b>
<b>Előzetes tudás</b>	A médiaszövegek szövegalkotó kód-típusainak, kifejező eszközeinek ismerete. A médiainstízmény, a diskurzus, a sztereotípa és a reprezentáció fogalmának ismerete.	
<b>A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai</b>	A média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása. Alapszintű, a média művelődéstörténetére vonatkozó tájékozottság megszerzése, a naiv fogyasztói szemlélet átértékelése. Önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése. A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.	
<b>Ismeretek/követelmények</b>		<b>Kapcsolódási pontok</b>
<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– kreatív gyakorlati feladatok során és megbeszélés útján tudatosítja, hogy a médiaszövegek értelmezése egyaránt függ a szövegtől, a befogadótól és attól a médiakörnyezettől, amelyben a szöveg nyilvánosságra kerül (vagyis a médianyelvtől, a nyelvhasználatától, a közönségtől és a kontextustól).</li> <li>– felismeri és megnevezi a médiainstízmények által közrebocsátott történetjavaslatok értelmezésére szolgáló direkt értelmezési kereteket. Aktuális médiaesemények feldolgozása és elemzése során feltárja, hogyan és miért érvényesül a médiában a sztereotip megfogalmazás kényszere, milyen veszélyekkel járhat mindez.</li> <li>– ismeri a reprezentáció fogalmát és alkalmazza a nemek, foglalkozások, életmódminták, kisebbségek a tapasztalati valóságtól eltérő médiamegjelenítésével kapcsolatban, miközben tudatosítja, hogy a médiaszövegek a közösség kulturális képviselői (reprezentánsai). Ily módon tudatosítja, miért problematikus, hogy a világ nem olyan módon jelenik meg a médiában, mint a tapasztalati valóságban.</li> <li>– az életkornak megfelelő médiaszövegek feldolgozása egyéni, kiscsoportos vagy csoportos formában kreatív gyakorlati feladatokkal vagy megbeszélés útján (pl. feltevéseket, állításokat fogalmaz meg médiaszövegek keletkezésének</li> </ul>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom: a tömegkommunikáció médiumainak jelrendszerei, kódjai.</i></p>

<p>háttéréről, a közlő (médiainstítmény) szándékairól; élményeket és tapasztalatokat vet össze a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. hírműsorok, talkshow-k, reality show-k, életmód magazinok, közösségi portálok alapján az azonosságok és az eltérések megfigyelése, megbeszélése).</p> <p>– összeveti azonos események eltérő megfogalmazásait, ésszerűen indokolja az egyszerűbb reprezentációk különbözőségeit (érdekek, nézőpontok, politikai és gazdasági érintettség, illetve műfaji, nyelvi különbségek feltárása a hírműsorokban, hírportálokon, napisajtóban).</p>	
<p><b>Kulcsfogalmak/ fogalmak</b></p>	<p>Szimbolikus kód, technikai kód, értelmezési keret, sztereotípiák, reprezentáció.</p>

<p><b>Tematikai alapegység (főtéma)/ Fejlesztési cél</b></p>	<p><b>A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználat, médiaetika</b></p>	<p><b>Órakeret: 4 óra +1 óra</b></p>
<p><b>Előzetes tudás</b></p>	<p>A digitális médiaeszközök alapszintű felhasználói ismerete. A médiaszövegekben megjelenő információk kritikus szemlélete. Az életkorhoz igazodó biztonságos internet- és mobilhasználat, a hálózati kommunikációban való részvétel során fontos és szükséges viselkedési szabályok ismerete, alkalmazása.</p>	
<p><b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b></p>	<p>A média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése, a naiv fogyasztói szemlélet áttértékelése. A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.</p>	
<p><b>Ismeretek/követelmények</b></p>		<p><b>Kapcsolódási pontok</b></p>
<p>A média fejleszti a digitális médiaeszközök használatának képességét (az elérhető programok funkcionális használatával a kép, mozgókép- és hangadatok rögzítését, célszerű szerkesztőprogramba történő betöltését, szerkesztését, kiírását, online közzétételét).</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– tudatosítja és példákkal világítja meg a média konvergencia jelenségét.</li> <li>– saját tapasztalatai és ismeretgyűjtés alapján jellemzi az internetes és mobilkommunikáció fontosabb sajátosságait (pl. interaktivitás, a kommunikáció térbeli és időbeli szabadsága, figyelemmegosztás, virtuális kapcsolatok, konstruált személyiségek, anonimitás és annak korlátai, e-részvétel, e-demokrácia, amatőr és professzionális tartalomgyártás, médiahasználat más emberek jelenlétében és annak normái).</li> <li>– példákkal, jó és helytelen gyakorlatok bemutatásával illusztrálja az internethasználat biztonságának problémáit (pl. személyes</li> </ul>		<p><i>Informatika:</i> a „rég” és az „új” média használatának összehasonlítása egymástól. Az internetes és mobilkommunikáció fontosabb sajátosságai. Az internethasználat biztonságának problémái. A média törvényi szabályozása.</p>

<p>adatok védelme, hamis vagy megbízhatatlan oldalak, információk kiszűrése, ismerkedés veszélyei).</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– életkorának és tapasztalatainak megfelelő példákra alapozott, érvekkel alátámasztott állításokat fogalmaz meg a hálózati kommunikáció életmódra, életminőségre vonatkozó hatásáról, a személyiség felbontása és megsokszorozásáról, mint mindennapi gyakorlatról az online médiában, a médiahasználat veszélyeiről (pl. függőség, elmagányosodás, egészségkárosodás). Ismeri a médiában megjelenő erőszakkal kapcsolatos problémákat (pl. az erőszak, mint szórakoztató, stimuláló hatáselem; az erőszak, mint mindennapivá váló érdekérvényesítő és konfliktuskezelési eszköz).</li> <li>– kérdéseket és állításokat fogalmaz meg az alkotók és felhasználók felelősségével, az egyének és közösségek jogaival kapcsolatban az írott, az elektronikus és az online médiában, tisztában van vele, hogy a média törvényi szabályozása miért szükségzerű.</li> <li>– tudatosítja, hogy elkerülhetetlen az éles verseny közegében a médiaipari szövegtermeléssel együtt járó selejt, de azt igyekszik megkülönböztetni a manipulációtól.</li> </ul>	
<p><b>Kulcsfogalmak/ fogalmak</b></p>	<p>Média konvergencia, multitasking, anonimitás, e-demokrácia, virtuális személyiség, médiaerőszak, közösségi média, médiaipari verseny, manipuláció.</p>

<p><b>Gimnáziumok 9. osztályaiban a mozgóképkultúra és médiaoktatás várt eredményei</b></p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– felismeri és megnevezi a mozgóképi közlésmód, az írott sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközzeit.</li> <li>– alkalmazza az ábrázolás megismert eszközeit egyszerű mozgóképi szövegek értelmezése során (cselekmény és történet megkülönböztetése, szemszög, nézőpont, képkivágás, kameramozgás jelentése az adott szövegben, montázsfunckciók felismerése).</li> <li>– a mozgóképi szövegeket meg tudja különböztetni a valóság ábrázolásához való viszonyuk és az alkotói szándék, és a nézői elvárás karaktere szerint (dokumentumfilm és játékfilm, műfaji és szerzői beszédmód).</li> <li>– az életkornak megfelelő szinten meg tudja különböztetni a fikció és a virtuális fogalmait egymástól.</li> <li>– tisztában van a média alapfunkcióival, a kommunikáció története alapfordulataival, meg tudja fogalmazni, milyen alapvető tényezőktől függ valamely kor és társadalom nyilvánossága.</li> <li>– tudja, melyek a kereskedelmi és közszolgálati médiainstítmények elsődleges céljai és eszközei a médiaipari versenyben.</li> <li>– megkülönbözteti azokat a fontosabb tényezőket, melyek alapján jellemezhetőek a médiainstítmények célközönségei.</li> <li>– meghatározza és alkalmas példákkal illusztrálja a sztereotípiát és a</li> </ul>
---	--

	<p>reprezentáció fogalmát, ésszerűen indokolja az egyszerűbb reprezentációk különbözőségeit.</p> <ul style="list-style-type: none"><li>– érvekkel támasztja alá álláspontját olyan vitában, amely a médiaszövegek (pl. reklám, hírműsor) valóságtartalmáról folyik.</li><li>– jellemzi az internetes és mobilkommunikáció fontosabb sajátosságait, az internethasználat biztonságának problémáit.</li><li>– az életkorának megfelelő szinten képes a különböző médiumokból és médiumokról szóló ismeretek összegyűjtésére, azok rendszerezésére, az önálló megfigyelésekre.</li><li>– alkalmazza a mozgóképi szövegekkel, a média működésével kapcsolatos ismereteit a műsorválasztás során is.</li></ul>
--	---